

gučnosti višestranom određivanju pripadnosti pojedinih tipova šaljivih priča. Uz takvu arbitrarnu sistematizaciju (što nije naš prigovor, nego samo konstatacija) i, ujedno, uz takvo golemo obilje građe kakvo sadrži knjiga Sabine Stroescu bila bi za njezinu upotrebu veoma nužna dopunska kazala koja bi stručnjacima olakšala snalaženje. Poželjne bi bile konkordancije s pregledom podudarnih tipova ovog kataloga i Aarne-Thompsonova odnosno ostalih važnijih kataloga i priručnika, zatim uputnice na moguću unakrsnu ili dvojni pripadnost pojedinih tipova nekim skupinama, pa kazala s pregledom važnijih motiva i dr. Nedostaje i odredba žanra i razgraničenje prema ostalim skupinama narodnih priča; iz kratkoga informativnog predgovora čitalac ne saznaje što su za autoricu facecije a što anegdote (značenje naziva anegdota može se inače tumačiti na više raznih načina).

Šteta je što ovom djelu, koje je obuhvatilo tako kolosalnu građu, nedostaju spomenuta kazala i uputnice, koji bi mnogo pridonijeli širokoj i mnogostranoj upotrebljivosti djela. Držim da bi se oni mogli izraditi naknadno i objaviti kao poseban aneks. A sve dotle raspolagat ćemo veoma vrijednim bibliografskim pregledom tipova rumunjskih šaljivih priča objavljenim na jednoj me svjetskom jeziku — kojim se ipak, na žalost, nećemo moći lako služiti kao praktičnim komparativnim priručnikom.

Maja Bošković-Stulli

MAZEDONISCHE VOLKSMÄRCHEN, Herausgegeben und übersetzt von WOLFGANG ESCHKER, Eugen Diederichs Verlag, Düsseldorf-Köln 1972, 280 str.

V seriju *Die Märchen der Weltliteratur*, ki jo je ustanovil Friedrich von der Leyen, danes pa jo urejata Kurt Schier in Felix Karlinger, so makedonske pravljice prišle na pobudo prezgodaj umrlega nemškega folklorista Fritza Harkorta (1927—1972). Izbor, prevod, spremna beseda in opombe so delo mladega slavista Eschkerja iz Göttingena, konkordančno tabelo z mednarodno klasifikacijo pravljicnih tipov (Aarne-Thompson) je prispeval prof. Kurt Ranke.

W. Eschker je iz zakladnice makedonskih pravljic odbral 69 tekstov. Na prvem mestu so živalske pravljice, dvajset po številu; sledi jim dvajset pravih, to je čarobnih in novelističnih pravljic; ostanek do konca so šaljive zgodbe. Tekste so zapisali znani nabiravci makedonskega pripovedništva v prozi: Marko Cepenkov (39), Kuzman Šapkarev (16), André Mazon (2), Stefan Verković (1), V. S. Radovanović (1), še 10 pa jih je vzeti iz objav raznih zapisovavcev v sofijskem »Sborniku za narodni umotvorenija«. Če bi se lotili šteti strani namesto tekstov, bi se najbrž pokazalo, da na Cepenkovu samega odpade kar polovica tukajšnje zbirke. Prilepski krojač Cepenkov (1829—1920) se je med pravkar omenjenimi zbiravci najbolj oddaljil od ljudskega teksta. Literarna žilica ga je ves čas vlekla k prirejanju, daljšanju, »lepšanju« ustnega izročila po nekih njegovih idealnih predstavah. Makedonske folkloriste, ki so izdali (skoraj) kompletne Cepenkovu, kajpada še v celoti čaka zahtevna naloga: kritično pretresti, koliko in kdaj je M. C. »ljudski«, kako je svoje tekste »popravljaj« sam, kaj so mu popravili uredniki itn.

Te pripombe se kajpada ne nanašajo na urednika in prevajavca W. Eschkerja. Le-ta je čisto pravilno poudaril, da je C. »pritisnil mnogim pravljicam svoj lastni pečat«. (Zato bi se dalo postaviti vsaj deloma pod vprašaj prvi člen sestavljenke »*Volksmärchen*«.) V informativni spremni besedi je W. E. nakazal nekaj značilnosti makedonskega pripovednega izročila, ki je usodno povezano in prepleteno z izročilom sosednjih balkanskih narodov, ima pa tudi svoje posebnosti. Nato je dal še bežen pregled zbirateljskega dela in zbirateljem od srede 19. stoletja prav do današnje aktivnosti skopskega Instituta za folklor. (Vzporedno ali pred tem bi vendarle kazalo omeniti tudi delo Instituta za makedonski jezik, ki je že v prvih povojnih letih poskrbel celo za nekaj objav ljudske proze in s tem prehitel folklorni institut.)

K izboru samemu — razen omenjenega favoriziranja Cepenkovih tekstov — ne bi imeli pripomb. Vsak izbor je pač subjektiven in mu gre spoštovanje. Svojo temeljno nalogo — prevod v nemščino — je W. Eschker opravil lepo in skrbno. Za poskušnjo sem preveril prevod kakih petih živalskih pravljic, katerih originali so bili trenutno (kajpada z drugim namenom) na moji delovni mizi. Izvirni ton pripovedi je v glavnem zelo dobro zadet. Včasih pride do majhnih odstopov, ki kljub drugačni naravi obeh jezikov ne bi bili mujni. Tuintam je kaka rečenica hote izpuščena ali je morda tudi kaj izpadlo po pomoti. Pa je prevajavec brž poskrbel za ravnotežje, tako da je tudi kaj dodal: npr. v dramatično napetem dialogu (odvečno) epsko pojasnilo »ji je odgovoril«. Tudi jednatost lahko sproži določene stilne in celo poetske učinke. Besedilo »Odejki, eto ti edna lisica . . .« ni isto kot »Während sie so gingen, begegneten sie einem Fuchs«. Taka mesta pa so hudo redka. Spodrsrljajev ni, nevarne čeni je prevajavec spretno obšel. Rekel bi, da je vzorno in pohvale vredno prebrodil hude težave pri presajanju narečnega besedila, katerega še noben slovar makedonskega jezika ni zajel v celoti.

Izid te knjige je treba pozdraviti, ne glede na nesporno strokovno vrednost, tudi kot simpatično mednarodno afirmacijo naroda, ki mu v njegovi neposredni soseščini na jugu in na vzhodu zdaj glasno zdaj prikrito odrekajo celo pravico nositi svoje starodavno in ponosno ime Makedonci.

Milko Matičetov

VILINA GORA. ANTOLOGIJA CRNOGORSKIH LEGENDI, Priredio, predgovor i pogovor: RADOJE RADOJEVIĆ, Biblioteka Luča, 33, izd. Grafički zavod, Titograd 1971, 281 str.

Radoje Radojević govori u opširnom predgovoru (na 27 stranica) o legendi kao književnoj vrsti, historijskom nastajanju, ličnostima i događajima o kojima se u njima govori, specifičnim ortama crnogorske fantastike, o njihovoj humanoj sadržini, o legendama, pjesmama i na kraju o svrsi ove antologije.

Govoreći o legendi kao književnoj vrsti, Radojević kaže da ona »spada među najstarije oblike usmenog književnog stvaralaštva« i da je, »kao i bajka, s kojom je toliko srodna da ih je ponekad teško razgraničiti«, u »veoma bliskoj vezi s mitom«. Za antičku helensku mitologiju Radojević kaže da »nije ništa